

Satu Salmela

TIETEELLINEN KIRJASTO KUTSUU, KUULEEKO KIRJASTOALAN OPISKELIJA?

Viime vuosina tieteelliset kirjastot ovat ilmaisseet kasvavaa kiinnostusta ammattikorkeakouluharjoittelijoita kohtaan. Kiinnostuksesta huolimatta harjoittelupaikkoihin ei kuitenkaan tahdo löytyä innokkaita hakijoita. Tilanne herättää kysymyksen, miksi opiskelijat eivät hakeudu näihin kirjastoihin?

Kirjasto- ja tietopalvelualan opetus on ollut osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun tarjontaa sen perustamisesta lähtien, aina 1990-luvun alun ammattikorkeakoulukokeiluista koulutuksen vakinaistamiseen saakka. Tutkinnon sisältöä on kehitetty vuosien varrella vastaamaan työelämän muuttuvia tarpeita. Yksi pysyvä ja keskeinen osa tutkintoa on ollut aina pitkä työelämävalmiuksia kehittävä harjoittelujakso, minkä sekä työelämä että opiskelijat itse ovat nähneet tärkeäksi.

Tutkinto-ohjelman tavoitteena on opetussuunnitelman mukaisesti antaa valmiudet erilaisten kirjastojen ja tietopalveluyksiköiden työtehtäviin. Jo ammattikorkeakouluja koskeva lainsäädäntö määrittää ammattikorkeakoulujen tehtäväksi tarjota korkeakouluopetusta, joka perustuu työelämän ja sen kehittämisen tarpeisiin ja valmistaa opiskelijoita ammatillisiin asiantuntijatehtäviin sekä tukee heidän ammatillista kasvuun. Työelämälähtöisyys toteutuu alan opinnoissa muun muassa erilaisten asiantuntija-

vierailuiden, työelämälähtöisten projektien, toimeksiantoina tehtyjen oppinäytetöiden sekä erityisesti ammattiharjoittelun kautta.

Kirjasto- ja tietopalvelualan AMK-tutkintoon kuuluu keskeisenä osana kaikille opiskelijoille pakollinen 30 opintopisteen eli 20 viikon harjoittelujakso. Myös korkeakouludiplomia suorittavat opiskelijat voivat sisällyttää opintoihinsa 10 opintopisteen eli 7 viikon työelämäjakson, mikäli heillä ei ole aiempaa kokemusta alalta.

Noin kolmekymmentä tutkinto-opiskelijaa lähtee vuosittain etsimään omiin tavoitteisiinsa sopivaa harjoittelupaikkaa toisen opiskeluvuoden keväällä. Tämä harjoittelujakso sijoittuu kolmannen vuoden syyslukukaudelle. Diplomiopiskelijat voivat puolestaan suorittaa lyhyemmän työelämäjakson halutessaan aikaisintaan ensimmäisen lukukauden jälkeen itse valitsemana ajankohtana.

Opiskelijat vastaavat itse harjoittelupaikan valinnasta ja hakuprosessista koulun ohjeiden mukaisesti. Erilaisista vaihtoehdoista opiskelijat saavat tietoa eri opintojaksojen, työelämän asiantuntijaluentojen, erillisten harjoitteluinfojen sekä harjoittelun loppuraportointipäivässä. Siinä edellisen

kauden harjoittelijat jakavat kokemuksiaan ja esittelevät omia harjoittelupaikkojaan.

Opiskelijat voivat valita harjoittelupaikakseen erilaisia kirjasto- ja tietopalveluorganisaatioita, mutta myös arkistoja tai kirjakauppoja. Harjoitteluun hakeutuminen edellyttää kuitenkin, että työyhteisö pystyy tarjoamaan ammattikorkeakouluharjoittelun sisältöjen mukaisia monipuolisia tehtäviä ja että opiskelija saa jakson aikana kirjastoammatillista ohjausta. Opiskelija voi myös halutessaan suorittaa harjoittelun kahdessa eri paikassa.

Vuosien varrella on kuitenkin havaittu, että opiskelijat hakeutuvat selvästi enemmän yleisiin kirjastoihin muiden vaihtoehtojen sijaan. Pikainen tarkastelu osoittaa, että vuosina 2016–2024 ammattikorkeakoulukirjastossa harjoittelunsa suoritti yhdeksän opiskelijaa, tieteellisessä yhteiskirjastossa viisi, yliopistokirjastossa kolme, erikoiskirjastoissa tai tietopalveluissa 14 ja arkistoissa neljä opiskelijaa.

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että samana ajanjaksona 18 opiskelijaa suoritti jakson kirjakaupassa, kun taas yli 200 opiskelijaa valitsi yleisen kirjaston harjoittelupaikakseen. Yleiset kirjastot kiinnostavat opiskelijoita sel-

västi muita alan organisaatioita enemmän. Viime vuosina olemme kuitenkin saaneet yhä enemmän yhteydenottoja juuri tieteellisistä kirjastoista, jotka toivottavat opiskelijamme tervetulleiksi suorittamaan harjoittelujaksoja.

Syitä tähän ilmiöön on tutkinto-ohjelman piirissä toki pohdittu, ja olemme ehkä tunnistaneeet joitakin ilmeisimpiä tekijöitä. Kuitenkaan aiheita ei ole aiemmin tutkittu tarkemmin opiskelijoiden tai työelämän näkökulmasta. Koemme tärkeäksi selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat opiskelijoiden harjoittelupaikan valintaan ja millaisia toiveita ja odotuksia tieteellisillä kirjastoilla ja erikoiskirjastoilla on AMK-harjoittelijoita kohtaan.

Lähitulevaisuuden tavoitteena on kartoittaa näitä kysymyksiä tarkemmin. Yksi askel tähän suuntaan on tarjota opiskelijoille aiheeseen liittyviä opinnäytetyöaiheita sekä toteuttaa tutkinto-ohjelman omia selvityksiä. On myös tärkeää käydä aktiivista vuoropuhelua työelämän kanssa erilaisia näkemyksiä kuunnellen. Otamme mielellämme vastaan ehdotuksia ja ajatuksia siitä, miten voimme kehittää harjoittelukäytäntöjä ja vastata paremmin sekä opiskelijoiden että työelämän tarpeisiin.

SATU SALMELA

Kirjoittaja työskentelee lehtorina Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelmassa. Hän vastaa muun muassa opiskelijoiden ammattiharjoitteluprosessin koordinoinnista, ohjauksesta ja kehittämisestä, ja pitää tärkeänä tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa opetuksen jatkuvaksi kehittämiseksi.